

ΑΝΑΖΗΤΕΙΤΑΙ ΦΟΡΜΟΥΛΑ ΓΙΑ ΤΟ «ΡΑΝΤΕΒΟΥ»

Ποιες κινήσεις προβλέπει το συμβιβαστικό σενάριο για τις σχέσεις με τον Αρχιεπίσκοπο

Την επομένη της «λαοσυάλης» στην πλειατεία Συντάγματος, οι διάδρομοι της Βουλής γνώριζαν ιδιαίτερη κινητικότητα. Οι πιο πολλοί από τους βουλευτές του ΠΑΣΟΚ που μετέχουν στο θερινό τμήμα και είχαν παρακολουθήσει από την ημερίδα, το προηγούμενο βράδυ, το συλλαλητήριο απευθυνόμενοι κυρίως σε δύο ανθρώπους για να μάθουν «τι μέλλει γενέσθαι»: το γραμματέα του υπουργικού συμβουλίου Σ. Κοσμίδη και τον υφυπουργό Παιδείας Π. Ευθυμίου. Η απόφαση και των δύο ήταν ότι η κυβέρνηση μένει αμετακίνητη και δεν δέχεται τον «ερ' όλης της ύλης» διάλογο που ζητά ο Αρχιεπίσκοπος. Λίγο αργότερα, άλλος στενός συνεργάτης του κ. Σημίτη, στο ερώτημα αν υπάρχει θέμα υποχώρησης της κυβέρνησης, απαντούσε παραστατικά: «Δεν πρόκειται να κάνουμε χαρικίρι!».

Του ΑΝΤΩΝΗ ΚΑΨΑΜΠΕΛΗ

Παρά ταύτα, οι δεύτερες σκέψεις έχουν αρχίσει να πυκνώνουν σε όλα τα επίπεδα της κυβερνητικής πυραμίδας. Και η απειλοχική από το αδιέξοδο έχει μεταβληθεί σε βασικό ζήτημένο, αν και δεν ομολογείται δημόσια, πολύ περισσότερο από τη στιγμή που διαπιστώθηκε ότι η κυβέρνηση σπληνίστηκε σε λανθασμένες εκτιμήσεις και έδωσε εξίσου λανθασμένα μηνύματα προς την άλλη πλευρά.

Οι ακολουθούμενοι με το θέμα κυβερνητικο παράγοντες έκαναν το βασικό λάθος να προεξόφλησαν ότι με το δεύτερο συλλαλητήριο θα έκλεινε ο κύκλος των κινητοποιήσεων της Εκκλησίας και ως εκ τούτου θα «ξεφούσκωναν» οι αντιδράσεις, καταλήγοντας σε αδιέξοδο. Ληξιπρόθεσμοι από το «μηνύμα», η Ιεραρχία δεν είχε άλλη επιλογή από το να αναζητήσει τρόπους για να κλιμακώσει τη στρατηγική της πίεσης και να συντηρήσει το θέμα εις το διηνεκές. Ένα δεύτερο λάθος σπληνίστηκε στην εκτίμηση ότι οι διαφορές ορισμένων πρωτοκλασάτων μπροσταλόγων θα αποδυναμώνουν τον Αρχιεπίσκοπο. Στην πραγματικότητα όμως, ο κ. Χριστόδουλος ενίσχυσε θεαματικά τη θέση και τις επιρροές του στο σωρευτικό της Ιεραρχίας και μένει να φανεί πώς θα διαχειριστεί αυτή τη δύναμη.

Την ίδια ώρα ο δικασμός στο σωρευτικό της κυβερνώσας παράταξης γεννούσε πρόσθετα προβλήματα στον κ. Σημίτη. Διέποντας την κρίση από τα αμβλύναται να οξύνεται, με ό, τι κινδύνους αυτό συνεπάγεται για τη σταθερότητα της σχέσης του

ΠΥΚΝΩΝΟΥΝ ΟΙ «ΔΕΥΤΕΡΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ»

■ Οι αρχικές επιφυλάξεις του Κ. Λαλιώτη, η θυελλώδης συζήτηση στην τελευταία συνεδρίαση του Εκτελεστικού Γραφείου, όπου εκτός από τον Ε. Βενιζέλο τόνισαν την ανάγκη να τεθεί τέρμα στην αντιπαράθεση και οι Α. Παπαδόπουλος και Χ. Παπουτσής, καθώς και η σωική με νόημα των περισσότερων στελεχών έδειξαν ότι οι αντιθέσεις δεν περιορίζονται στον πυρήνα ορισμένων βουλευτών που έχουν ιδιαίτερες σχέσεις με την Εκκλησία. Επιπλέον, συνοδεύθηκαν τις τε-

λευταίες μέρες από ένα δεύτερο κύκλο παρεμβάσεων, καθώς θέσα υπέρ του διαλόγου πήραν υποσημειώνοντας βέβαια ότι το θέμα των ταυτοτήτων αποτελεί αρμοδιότητα της πολιτείας - και οι Α. Τσοκατζόπουλος, Θ. Πάγκαλος, μέχρι και ο Γ. Πασκαλίδης. Την πρόθεση συμβιβαστικής πρωτοβουλίας, με κύριο στοιχείο το «πρόγραμμα» της έκδοσης των νέων ταυτοτήτων είχε ως αντικείμενο και η νέα επίσκεψη του Χ. Καστανίδη στον Αρχιεπίσκοπο. Την ίδια ώρα στο παρα-

σκήνιο άρχισαν να εντείνονται οι βολές από υπουργούς και προβεβλημένα κομματικά στελέχη εναντίον του πρωθυπουργού «περίγυρσ», που, όπως λένε οι πληροφορίες, εισπνέγεται στον κ. Σημίτη να αποφύγει οποιαδήποτε καταστασιακή ενέργεια ή ακόμα και συνομιλία με την άλλη πλευρά. Κι αυτή τη στιγμή στην Καινοβουλευτική Ομάδα του ΠΑΣΟΚ το κλίμα έχει βαρύνει ιδιαίτερα, χωρίς να έχει καμιά σχέση με τις διαθέσεις που επικρατούν τις πρώτες μέρες.

ΠΑΣΟΚ με την εξουσία, μια σειρά κορυφαίων στελεχών του κυβερνώστος κόμματος άρχισαν να τάσσονται όλο και πιο έντονα υπέρ της έναρξης διαλόγου.

Αν λοιπόν το ζητούμενο, εδώ που έχουμε φθάσει τα πράγματα, είναι η «συνάντηση κορυφής» πρωθυπουργού και Αρχιεπισκόπου, το πρόβλημα αφορά τη φόρμουλα για την πραγματοποίησή της, με δεδομένο ότι η μια πλευρά αρνείται να συμπεριληφθεί στην ημερήσια διάταξη το θέμα των ταυτοτήτων, ενώ η άλλη απαιτεί τη συζήτησή του.

Βασική προϋπόθεση για να γίνει η συνάντηση βέβαια είναι να πέσουν οι τόνοι. Στο κυβερνητικό στρατόπεδο εκτιμούν ότι αυτό από πλευράς Εκκλησίας θα δια-

φανεί την επόμενη εβδομάδα. Οι σχετικές ελπίδες σπληνίζονται επιπλέον στην πληροφορία ότι η Ιεραρχία δεν κατάφερε να εξασφαλίζει την «υποστήριξη» του Κ. Στεφανόπουλου, ο οποίος μάλιστα, την ημέρα που ληξιπρόθεσμοι οι αποφάσεις για τα συλλαλητήρια, απάντησε αρνητικά στο αίτημα να δεχθεί τον κ. Χριστόδουλο. Μια αρνητική απάντηση που για λόγους τακτικής - και αντίθετα με εκείνη του κ. Σημίτη - δεν δημοσιοποιήθηκε από την ηγεσία της Εκκλησίας. Η αποστραφή του κ. Στεφανόπουλου ότι «η Εκκλησία ανταποδίδει τα πάντα με αγάπη», πάντως, στην προχθεσινή δεξίωση για την ΟΝΕ -όταν ο Μ. Θεοδωράκης αναφέρθηκε στα τραγούδια του, που ακούστηκαν στο συλλα-

λητήριο- προκάλεσε αίσθηση και ερμηνεύθηκε από πολλούς ως ενωτική.

Επί του παρόντος οι δύο πλευρές συνεχίζουν να δείχνουν -κατά την άποψη πολλών και για λόγους «διαπραγματευτικούς»- αμετακίνητες στη θέση τους. Ο Αρχιεπίσκοπος αρνήθηκε να προσέλθει στη δεξίωση που έδωσε η κυβέρνηση στο Ζάππειο για την έναρξη της χώρας στην ΟΝΕ. Και ο πρωθυπουργός, χαιρετίζοντας τη χθεσινή εκδήλωση του Πανεπιστημίου Αθηνών, με ομιλητή τον Ρ. Πρόντι, έδωσε μια ακόμη «απόδειξη» στον κ. Χριστόδουλο. «Η απόφαση της εθνικής μας υποστήριξης θα είναι με μαθηματική ακρίβεια συνέπεια μιας πολιτικής βόθρου και απομονωτισμού. Μια χώρα που φθίνει, που χάνει τις πολιτικές, κοινωνικές, οικονομικές δυνατότητες να αντιμετωπίσει την ιδιαιτερότητά της, την παρουσία της στον κόσμο και τη δημοκρατική συμμετοχή της, υπογράμμισε ο κ. Σημίτης και σε άλλο σημείο πρόσθεσε: «Τα κλειστά σύνορα, η εσωστρέφεια, η παρεθιτολογία, η οικονομική και κοινωνική στασιμότητα δεν οδηγούν σε μια Ελλάδα με δημοκρατική υπόσταση αλλά σε μια Ελλάδα υποβαθμισμένη, αδιάφορη για μας τους ίδιους και τον κόσμο. Οι συντηρητικές φωνές εμμοδιίζουν τους Έλληνες να συνειδητοποιήσουν τις πραγματικές τους δυνατότητες».

Στην περίπτωση που τελικά αρχίσει να φαινεται φως στον ορίζοντα, η επικρατούσα εκτίμηση είναι ότι σε διάστημα δύο τριών εβδομάδων μπορεί να έχει διαμορφωθεί το κατάλληλο κλίμα για να κλείσει το ραντεβού των κ. Σημίτη και Χριστόδουλου.

Ως προς το περιεχόμενό του δε, μετά το συλλαλητήριο της Τετάρτης το «συμβιβαστικό» σενάριο που διακινείται ημερώνεται δύο πυλώνες: Το μεν θέμα των ταυτοτήτων να μένει εκτός ημερήσιας διάταξης αλλά να γίνει μια εύστοχη αναφορά ο' αυτό από τον Αρχιεπίσκοπο χωρίς περαιτέρω συζήτηση. Και από την άλλη πλευρά, ο κ. Χριστόδουλος να φύγει από το Μέγαρο Μαξίμου με την επίσημη διαβεβαίωση του πρωθυπουργού ότι δεν πρόκειται να προχωρήσει κανένα άλλο από τα θέματα που ανησυχούν την Εκκλησία, όπως ο σταυρός στη σημαία, ο υποχρεωτικός πολιτικός γάμος κ.λπ. Με άλλα λόγια, από τη συνάντηση δεν θα πρέπει να φανεί κανείς «πτημένος» κι αυτό είναι το πιο δύσκολο.

«Εξιλαστήριο θύμα» ο Μιχάλης Σταθόπουλος

Ο υφυπουργός Δικαιοσύνης Μιχ. Σταθόπουλος υπήρξε από την πρώτη στιγμή πρωταγωνιστής στο θέμα των ταυτοτήτων και τώρα ολοένα και περισσότεροι είναι αυτοί που βλέπουν στο πρόσωπό του το πιο πιθανό «εξιλαστήριο θύμα» της υπόθεσης. Στο παρασκήνιο πληθαίνουν οι φωνές εκείνων που υποστηρίζουν ότι η αντικατάσταση του κ. Σταθόπουλου θα βοηθούσε στην εκτόνωση και την αποκατάσταση των σχέσεων μεταξύ κυβέρνησης και Εκκλησίας.

Το κορμό των σχετικών δηλώσεων άνοιξαν ήδη οι κυβερνητικοί βουλευτές Κ. Κουκούρης, Σ. Παπαθωμάς, Π. Κριτικός και Γ. Δασκαλάκης, καλώντας τον να παραιτηθεί. Είναι γεγονός όμως ότι την άποψη αυτή συμπεριλαμβάνει ακόμη και υπουργοί που θεωρούν ότι το πρόβλημα δεν θα έπαιρνε τέτοιες διαστάσεις αν είχαν γίνει διαφορετικοί χει-

ρισμοί και αν στη θέση του κ. Σταθόπουλου βρισκόταν ένα πρόσωπο με «πολιτική εμπειρία».

Πάντως, αν και ο ίδιος ο κ. Σταθόπουλος δήλωσε ότι δεν υπάρχει θέμα παραίτησής του, ορισμένες πληροφορίες αναφέρουν ότι την έδωσε στη διάθεση του κ. Σημίτη, σε επικοινωνία που είχε μαζί του, προκειμένου να τον διευκολύνει. Ο πρωθυπουργός όμως αρνήθηκε, αναγνωρίζοντας την εμπιστοσύνη προς το πρόσωπό του.

Η στάση του κ. Σημίτη θεωρείται συνεπής και προς την τακτική του να μην «αδειάζει» υπουργούς και συλλο-

γότες του όταν αυτοί βάζονται, κάτι που έχει αποδείξει επανειλημμένως κατά το παρελθόν. Επίσης μια τέτοια κίνηση θα ερμηνευόταν αυτομάτως ως υποχώρηση στις πιέσεις της Ιεραρχίας, τη στιγμή που στο Μέγαρο Μαξίμου κυριαρχούν οι τάσεις για «αποφασιστική αντιμετώπιση» της κατάστασης. Και ως εκ τούτου δεν βρισκουν έδαφος οι απόψεις που λένε ότι η παραίτηση Σταθόπουλου θα αποδείκνυε με τον πιο σαφή τρόπο πως στερούνται οποιαδήποτε βάση οι αιτιάσεις της Ιεραρχίας ότι «μετά τις ταυτότητες θα ακολου-

θήσουν κι άλλα μέτρα» -σιν αυτά που έχει προτείνει με το επίμαχο άρθρο του ο νυν υφυργός. Από την άποψη αυτή, η περίπτωση του κ. Σταθόπουλου έχει πολλές αναλογίες με το θέμα Σπλιωτόπουλου στη Ν.Δ. και την εμμονή του κ. Καρμυράνη να τον διατηρεί στη θέση του «για όσο τουλάχιστον διάστημα δέχεται δημόσιες επιθέσεις».

Με δεδομένη πάντως την αντίληψη και την ευαισθησία αυτή του κ. Σημίτη, υποστηρίζεται ακόμη και από υψηλόβαθμα κυβερνητικά στελέχη ότι το σενάριο αντικατάστασης του υφυπουργού Δικαιοσύνης μπορεί να ενεργοποιηθεί το φθινόπωρο, στο πλαίσιο γενικότερων αλλαγών στο Υπουργικό Συμβούλιο. Κάτι τέτοιο θα εξαρτιθεί βέβαια και από τις εξελίξεις που θα υπάρξουν μέχρι τότε στο κυρίαρχο θέμα της διαμάχης κυβέρνησης και Ιεραρχίας.

Το φθινόπωρο θα ενεργοποιηθεί το σενάριο αντικατάστασης του υφυπουργού Δικαιοσύνης